

Dobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

Závěr sezóny 2009 na hradě Orlík a vysvětlení nedorozumění

František Kocman

V závěru podzimu 2009 byly prováděny na hradě Orlík nad Humpolcem dobrovolníky práce na dokončení úprav terénu, záhozy archeologických sond, zápsy šterkových drenážních vrstev a finální dokončení úpravy terénu v profilu brány a východní stěny bastionu. Při těchto činnostech vydatně pomáhaly děti s vychovatelkami z Domova dětí Humpolec, dále skautky a táborníci z vesternového městečka z Kamenice u Herálce, a nejvíce účastníci setkání křesťanské mládeže na Orlíku (křesťanská dorostová unie).

Z finančních prostředků Města Humpolec a dotace z Fondu Vysočiny na podporu cestovního ruchu bylo dále na naučné stezce Březina realizováno zastřešení a nové roubení studny pod hradem (viz obr.) a kryté posezení na valech. Práce prováděla firma První humpolecká stavební s. r. o.

Nové roubení studny pod hradem.

Městu Humpolec, kraji Vysočina, všem dalším donátorům oprav, stavebním dělníkům, archeologům, a zejména všem dobrovolníkům, patří díky za další zdar při loňské obnově hradní zříceniny a její prezentaci. Podařilo se tak v hodině dvanácté zajištění relikvů zdiva. Dokumentace stavebně historických detailů umožnila v daném úseku interpretaci původní podoby

části hradního areálu a její částečnou rehabilitaci před úplným zánikem.

V prosinci 2009 byla Památkovým ústavem v Telči zamítnuta studie ing. arch. Závodského na zpřístupnění věže hradu Orlík.

Rád bych toto cestou uvedl na pravou míru možná poněkud neúplné informace ohledně loňských archeologických výzkumů na hradě v článku v č. 1 letošního ročníku Hlázky „Hrad opět poodhalil střípky pohnuté historie“. Vlastní archeologický výzkum v areálu na části východní stěny bastionu a prostoru brány byl prováděn ve dvou etapách Archeologickým ústavem AV ČR, Praha, v. v. i. pod vedením prof. PhDr. Tomáše Durdíka, DrSc., ve spolupráci s Regionálním muzeem Orlických hor Rychnov nad Kněžnou – Mgr. Bohumírem Dragounem.

Postup realizace prací archeologických i stavebních byl průběžně řádně dokumentován souběžně jak z hlediska archeologické památkové péče, tak z hlediska dokumentace obnovy nemovité kulturní památky ve smyslu zákona o státní památkové péči. Podkladem pro předchozí článek byla dokumentace obnovy kulturní památky prováděná autorem článku a průběžné konzultace z kontrolních dnů na objektu v době provádění výzkumu s autory výzkumu. Autor tohoto článku dodatečně děkuje profesorů Durdíkovi a Mgr. Dragounovi za poskytnuté cenné informace. Historické fotografie byly využity z hradního archivu společnosti Castrum o. p. s., reprofotografie obrázku A. Pařízka pochází z Muzea Dr. Aleše Hrdličky v Humpolci, ze sbírky pozitivů, inv. č. 226-87. Současně se autor omlouvá za případná nedorozumění, která mohla z části textu předchozího článku pro některé nezučastněné osoby být vyvozována.

Už jste četli...?

Dějiny staveb. Sborník příspěvků z konference Dějiny staveb 2009. Plzeň 2010. Vydává Klub Augusta Sedláčka s partnery. Formát A4, 223 stran. Z obsahu: P. Sokol: Měla Plzeň stínadla? Interpretace dosud neznámé městské stavby, s. 9 – 16; M. Cejpková: Lokalita zvaná Hradec Velký nebo Věžičtěstě, s. 17 – 20; R. Vrla: Předhradí hradu Křídlo, s. 55 – 64; Z. Procházka: Švamberk a Třebel, dvě neznámá vyobrazení západočeských hradů z roku 1786, s.

65 – 68. J. Hajšman: Tvrz Hrádek v Lišicích, s. 107 – 121. T. Karel – V. Knoll: Zámek v Kopaninách u Aše – zbořený, nezbořený, s. 123 – 131; L. Šabatová. – M. B. Soukup – T. Kyncl: Nové poznatky z průzkumů hradu Rokštejn. Sborník v ceně 200 Kč (+ balné a poštovné) možno objednat u nakladatelství Ing. P. Mikota, U Bachmače 10, 326 00 Plzeň, e-mail pmikota@post.cz, tel. 603828377.

Dědictví Koruny české XIX/2010/2, časopis ochránců a přátel našeho kulturního dědictví vydávaný Nezávislou památkovou unií. Z obsahu: L. Hubičková: Svatouch: od pravěku k dnešku (*zámek Karlštejn*), s. 6 – 8. A. Hoblová: Zámek Štěkeň – klenot nad řekou Otavou, s. 12 – 13. Redakce

Zprávy z klubu Rada

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: mailto:rozember@kar.zcu.cz. Internetové stránky: <http://www.klubaugustasedlacka.cz/>.

Řádná schůze Rady 2. června rozhodla ponechat předplatné Hlázky na rok 2011 i „desátek“ za rok 2010 na dosavadní úrovni (tj. 40 a 10 Kč). Pokladníci poboček tak mohou začít s vybíráním příspěvků, aby to zvládli do konce roku. **Pozor změna!!! Peníze zasílejte na nový účet Rady číslo 236531078/0300.**

Schůze dále potvrdila ve funkcích stávající osoby, pouze na postu pokladní došlo ke změně – novou pokladní byla jmenována Ing. Karla Brzobohatá. Bylo rozhodnuto uspořádat konferenci Dějiny staveb 2011 a vydat sborník z konference 2010. Delegovány byly osoby, oprávněné jednat ve věci grantů na Hlázku a sborník Dějiny staveb.

Redakce se omlouvá autorovi příspěvku F. X. Franc a výzkum tvrziště ve Štáhlavech v minulém čísle Hlázky, kde došlo při převodu poznámek k omylu. U poznámek č. 4, 5, 6, 8 a 9 má být místo „Citace v pozn. 2“ správně „Citace v pozn. 3“. Čtenáři ať si laskavě opraví.

Redakce Hlázky neobdržela žádné informace do rubriky Z hradů, zámků a tvrzí. Zdá se, že členové klubu si na jaře ničeho na panských sídlech nepovšimli. Snad se to přes prázdniny zlepší. Ani do rubriky Už jste četli...? jsme žádné „reklamy“ na díla členů nedostali, i když zcela jistě nějaká vyšla. Škoda.

Pobočka Plzeň

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: rozember@kar.zcu.cz. Internetové stránky pobočky: <http://kasplzen.sweb.cz/>.

Na výše uvedených internetových stránkách pobočky jsou poslední informace z roku 2008. Bude nutné je pravidelně aktualizovat, aby „žily“. Mimo jiné by bylo jistě užitečné poslat webmasterovi starší i budoucí fotografie z akcí pobočky, jako hromadné snímky a pod.

Na pravidelných schůzkách pobočky přednášel v dubnu Josef Hložek o problematice předhradí demonstrované na několika případech. Na květnovou schůzku se žádný dobrovolník nenašel a v červnu Jan Hajšman seznámil přítomné s hrádkem v Lišicích. Oběma obětavým členům děkujeme.

Jarní členská schůze potvrdila ve funkcích dosavadní funkcionáře a přijala 9 nových členů. Dva členové (L. Císařová, P. Kozák) vystoupili a vyrovnali s pobočkou pohledávky. Devět neplatičů bylo vyloučeno. Počet členů pobočky tedy činí 204. Byl naplánován podzimní zájezd na Strašicko (vede T. Makaj) a autovycházka do povodí Javornice (vede P. Rožmberský).

Pozor, změna!!!! V restauraci U Vincenta nastaly potíže. Nájemce se vyjádřil v tom smyslu, že to není klubovna, ale restaurace a že někteří účastníci schůzek mají malou akumulaci, zabírají však místo hostům, kteří by třeba udělali větší útratu. Požadoval platbu za místo, ale není schopen zajistit zadání místnosti, takže během přednášek ruší ostatní hosté. Členstvo bylo na vážkách, zda změnit místo schůzek, či se podířdit ruce trhu. Proto nakonec rozhodl výbor: **srpnová schůzka (bez přednášky) se bude konat v soukromém šermířském klubu „U Klárky“ v Riegrově ulici č. 3 (50 m od**

Náměstí Republiky). Od září zde pak budou ve „středověkém“ prostředí probíhat běžné schůzky s přednáškami. Zadáno bude od 17. do 19. hodin. V č. 3 je též bar a herna, avšak přístup do šermířského klubu je vedlejšími prosklenými dveřmi do domu, pak chodbou a po schodech do suterénu.

Jarního poznávacího zájezdu se i přes krásné slunečné počasí účastnilo ve 4 autech jen 12 lidí a pes. Pod vedením V. Chmelíře (děkujeme) jsme navštívili zámek Merklín, sídlo obecního úřadu. Starosta nás provedl po zámku a obdaroval pohlednicemi a odznaky. Další zastávkou byla nedaleká zaniklá ves, zaniklé panské sídlo a kostel sv. Vavřince v Bijadlech. Kostel přestavěný na sýpku je kulturní památkou, ovšem před nedávnem nový majitel vyboural krov a sýpková patra a staré trámy prodal do Německa; dostal prý deset tisíc pokuty, která byla zřejmě zakalkulována v ceně. Zřejmě nikdo není schopen památku alespoň provizorně zastřešit a tak se zvolna mění ve zříceninu. Účastníci vycházky si nafotili zbytky maleb a gotického portálu, které zřejmě přijdou vničeč. Bývalý vrchnostenský dvůr v sousedství, v němž stávalo panské sídlo, je zredukován na dvě opravená křídla a slouží jako sklad. Následoval zámek Ptenín se dvěma průjezdy, skládá se z renesanční a mladší části, je částečně využíván k bydlení a jako místní muzeum, které je však z nepochopitelných důvodů v sobotu zavěně. Dále byla na programu zaniklá tvrz a kostel v Bukové (po panském sídle se nedochovaly nadzemní zbytky). Na kostele a dvou dvorských objektech najdeme litinové erbovní desky s orlicí Kolovratů spojenou s jednorozcem Jeníšků z Újezda. V Srbicích se nám při průzkumu dvora nepodařilo nalézt popisované zbytky zaniklého zámku – štítovou zeď se sgrafity a zaklenutou místnost. Zmíněná zeď se patrně nachází na půdě jednoho z objektů a vše bylo uzamčeno. Na návrší zaujal románsko-gotický kostel sv. Víta s renesanční hřbitovní zdí a brankou. V Kolovči jsme chtěli něco pojíst, ale v kuchyni restaurace zrovna probíhaly stavební práce. Další zastávkou byl zámek Kanice (sloužil jako dětský domov). Nyní by jeho někdejší šlechtičtí obyvatelé nevěřili vlastním očím – objekt je opuštěný, volně přístupný a chátrá. Na bráně do zámeckého areálu hustě porostlého náletovými dřevinami paradoxně hlásá cedulka: Park chráněný státem. Při výstupu na hřeben, na němž se nalézá zřícenina hradu Netřeb (Nový Rýzmbek), se většina účastníků zadýchala. Po cestě jsme se kochali mnohasetletými očíslovanými tisy, které se zde alespoň v rámci západních Čech vyskytují nejhojněji. Torzo mohutného donjonu již nevykazuje žádné zvláštnosti; zajímavější bylo vysledovat nepatrné zbytky ohrazení předhradí. Zachovalý objekt věžové tvrze ve Lštění s částečně obnoveným vodním příkopem v majetku člena pobočky Z. Procházky byl pro ty, kteří jej ještě neznali, velkým překvapením. Škoda jen, že majitel nebyl přítomen a nebylo možné shlédnout interiéry. Zámek v Osvračíně je zcela nově zadaptován a sídlí zde obecní úřad. Na příkrém hradním ostrohu za vsí je jen torzo ohradní zdi a proto zaujme spíše mohutné zemní opevnění na přístupnější straně. Pod hradem Osvračínem probíhal na hřišti fotbalový zápas mladších žáků, ale především tam prodávali teplé klobásy. Následovala tvrz Hlohová – na zastavěném tvrzišti proti dvoru jsou ke spatření již jen zbytky příkopů a valů. Bývalý vrchnostenský dvůr je nově opraven a specializován na chov koní. Před dvorem na trávníku jsme mohli obdivovat klisnu s dvoudenním hřbětem. Poslední lokalitou byl Hrádek Lacembok s rozsáhlým předhradím opevněným příkopem a valem se zbytkem zdi. Od roviny je oddělen mohutným dvojítm zemním opevněním, na vlastním hradišti je dochováno základové zdivo nároží donjonu a ve skále vytesaná cisterna.

Autobusového zájezdu po stopách obléhatelů hradů, ačkoli účast přislíbilo požadovaných 35 lidí, se účastnilo pouze 24 lidí (a pes). Tím přidělali problémy cestovce i pobočce. Patrně je odradilo, že den před zájezdem vytrvale přšelo, avšak v sobotu ani ne-kápl. Bylo sice pod mrakem, ale zase nebylo horko. To bychom se pěkně zapotili. Po kluzké pěšince při Sázavě jsme došli ke Staré Dubé, prohlédli si zbytky opevnění podhradního městečka Odranec (protknutého železniční tratí), z nějž vyniká věžová gotická brána s vchodem na ochoz hradby a pak jsme podél hradby stoupali (a někdy lezli po čtyřech) příkopem, připomínajícím deštný prales, na vlastní hrad, kde jsme podle stavebních a terénních pozůstatků diskutovali o vstupu do hradu, umístění kaple a pod. Přes hluboký

příkop jsme potom vystoupali na plošinu před hradem, kde snad bývalo jakési neopevněné předhradí a opodál si prohlédli zbytky unikátně dochovaného opevněného tábora obléhatelů (vojsko Jiřího z Poděbrad), obsahujícího také opevněné velitelské stanoviště. Na zpáteční cestě jsme ještě shlédli palebné postavení z téže doby, odkud bylo přes hluboké údolí potoka stříleno na hrad. Napětí k Sázavě jsme již sestoupali pohodlnou cestou a došli k téměř 2 km vzdálenému autobusu. Další (neplánovanou) lokalitou nad Sázavou byl Čejchanov, dobytý a zbořený roku 1404. K hradu se od autobusu sestupovalo při potoce s vodopádem, po jehož překonání jsme se vyškrábali na opevněné předhradí s kouskem zdi. Do příkopu je vestavěná vodárna a po celé ploše předhradí i jádra hradu za dalším příkopem, kde je patrný půdorys velké čtverhranné věže, byla rozmístěny cedulky s plánkem hradu a varováním, že prostor je monitorován – jde totiž o vojenský prostor, patřící k vojenským objektům rozmístěným v areálu sousedního mladšího Komorního Hrádku, přestavěnému renesančně a v 17. století rozšířeného o nový zámek. Areálem s rozsáhlou zahradou a s dalšími stavbami prochází silnice, ze které je možné si jej prohlédnout (jinak vše střeženo nebo opatřeno zámky s pečeti). Další zastávkou byl Zbořený Kostelec na skále nad Sázavou. Po výstupu po staré hradní cestě jsme překonali hluboký vyzděný příkop a podrobně si prohlédli ještě podstatné hradní zříceniny. Nejvíce zaujaly zbytky brány, kde se v původní poloze dochovaly na obou jejích stranách velké ploché kameny s vytesanými lůžky čepů padacího mostu a plochami, kam spuštěný most zapadl. Návštěvu pozůstatků obléhacích prací jsme po zprávě, že jsou zarostlé hustým mlázím, vynechali. Poslední navštívenou lokalitou byl Nový Hrad u Kunratic v Praze, místo úmrtí Václava IV. Opět jsme vylezli na hrad z nejnepřístupnějšího místa, prohlédli si jeho zbytky (především suterén velkého paláce), potom překonali hluboký příkop a vylezli na úzký krček ostrožny, kde je možné na jejím okraji sledovat přibližovací sapu (zákop) obléhatelů projevující se jako starý úvoz. Dále je ostrožna přehrazena dvojítm valem. Za ním na rozšiřující se ostrožně byl situován opevněný tábor obléhatelů s mnoha jámami po zemnicích. Tábor je ukončen dlouhým dvojítm valem s příkopem a čtyřhrannými baštami. Unikátně dochovaný obléhací tábor byl posledním navštíveným místem. Unavení, ale poučení účastníci tímto děkují za koncepci a vedení zájezdu panu M. Novobilskému.

V sobotu 18. září se koná poznávací **autobusový zájezd na Strašicko**. Odjezd v 8 hodin od Hamburku, navštívíme Dobřív se sídlem Schürerů z Waldheimu a hamrem, hrádek Vimberk, zbytky hradu ve Strašicích, strašický kostel, místo středověkých strašických hutí s nově objeveným tvrzištěm a nově vzniklé muzeum severního Podbrdská ve Strašicích (vstupné 50 Kč). Následovat bude ve vojenském újezdu Brdy (kam zajistí přístup T. Makaj, který zájezd povede – občanky sebou!) lovecký zámeček Tři Trubky a pozůstatky zaniklého proboštsví Teslíny v blízkosti Padrtských rybníků. Na zpáteční cestě, bude-li čas, je možné se zastavit na hradě Držtka či na zámku v Mírošově. Nehrozí výstupy na strmé kopce.

Pozor, změna!!! Po nedobrych zkušenostech s malou účastí na zájezdech pobočky byla zvolena nová strategie. Nebude nutný určitý počet účastníků, aby se zájezd konal. Byl zajištěn malý autobus s kapacitou 24 lidí a tak předpokládáme, že naopak nastane „přetlak“. Na základě odhadnutých kilometrů a čekacích dob autobusu byla stanovena orientační cena jednoho sedadla při plně obsazeném autobusu na 120 Kč. Skutečná cena bude zjištěna při návratu do Plzně a hned zaplacená, takže mějte rezervu. Zájemci si musí zajistit místo přihlášením se u jednatelky osobně, nebo telefonem či e-mailem uvedeným v kontaktní adrese, a to nejpozději do první středy v září (kdo dřív přijde, ten dřív mele). Nečlenové klubu se mohou přihlásit až poté (bude-li místo), nebo se mohou stát řádnými, popřípadě přidruženými členy pobočky (roční poplatek 20 Kč).

„Velká“ přednáška v květnu na univerzitě byla nazvána „Opevněný dvorec ve staré Plzni s kostelem Narození Panny Marie“. Ing. Jan Anderle poutavě seznámil 32 posluchačů s nově zjištěnou situací dvorce či druhého hradu s předrománským kostelem a se sídlem na Malé Straně ve Starém Plzenci.

Další přednáška se koná **29. září** od 17. hodin opět v Sedláčkově ul. č. 15 ve 2. poschodí. Přednášet bude Ing. arch. P. Chotěbor na téma Starý královský palác na Pražském hradě – představby Václava IV. a Vladislava Jagellonského.

Pobočka Hradec Králové

Kontaktní adresa: Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec n. Orlicí,

e-mail: slavik@josefov.npu.cz, jaroslav_cerny@centrum.cz.

Dne 1. května 2010 se uskutečnil tradiční jarní výlet, tentokrát ve formě automobilního výjezdu do Moravské Třebové a okolí. O návštěvě těchto míst bylo na schůzkách pobočky jednáno již dříve. Podle počtu účastníků se jedná o nejspěšnější akci za několik posledních let – na výletě se sešlo sedm členů pobočky a čtyři rodinní příslušníci. Ve dnech předcházejících naší návštěvě hojně pršelo, takže všude bylo dost bláta a v lesích jsme pak shlédli množství sněhem polámaných stromů, zejména borovic. Jádru výpravy nejprve zamířilo na moravskotřebovské Hradisko, pak si všichni účastníci prohlédli zbytky hradu v Moravské Třebové. Následovala návštěva opevněné lokality u Radkova, kde proběhl úspěšný sběr keramiky v narušeních snad přírodního původu. Pokračovali jsme návštěvou hradu Cimburka u Městečka Trnávky. Závěr výletu jsme věnovali prohlídce tvrze ve Vranové Lhotě, kde v nedávné době probíhaly intenzivní záchranné práce, a hradu na Vranové Hoře. Po ukončení plánovaného programu se jednotliví účastníci při cestě domů věnovali soukromým návštěvám lokality u Boršova (Hřebeč), zámku v Litomyšli či hrádku v Českých Libchavách.

Sběr na lokalitě u Radkova.

Následující čtvrtek (6. 5.) se uskutečnila schůze pobočky, při které se měla uskutečnit revize účtů za uplynulá období. Pokladník však nedorazil a nedoručil ani účetnictví, takže kontrola hospodaření byla opět odložena. Z bodů jednání je nejdůležitější stanovení termínu podzimního automobilního výletu. **Pojedeme v sobotu 11. září do Kladska.** Sraz je v 9.00 u nádraží v Náchodě, jako cíle byly vybrány hrady Homole, Varta, Šnelinštejn a zámek v Mezilesí. Následovat budou **schůze pobočky 16. září a 9. prosince**, vždy od 16.00 v prostorách archeologického oddělení Muzea východních Čech v Hradci Králové.

J. Slavík

Zpráva o činnosti v r. 2009: Uplynulý rok lze označit za období dalšího úpadku činnosti. Členská základna sice nezaznamenala změny (počet členů zůstává na čísle 25) a nezměněn zůstal i tříčlenný výbor ve složení Jiří Slavík – předseda, Jan Čížek – jednatel a Jaroslav Černý – pokladník. Bohužel přetrvávaly problémy v komunikaci mezi členy výboru, což se projevilo na vybírání členských příspěvků i informování členstva. Změnilo se složení revizní komise, která byla doplněna o dva zvolené členy – Ladislava Hladkého a Zdeňka Fišeru, z původní komise zůstává Jiří Sigl. Dosud ovšem nebyly provedeny všechny potřebné revize pokladny. V roce 2009 proběhly všechny čtyři plánované členské schůze: 5. 2. – výroční, 13. 5., 10. 9. a 10. 12. s účastí od čtyř do osmi členů. Program schůzek nevybočil z tradic a všechny opět proběhly v archeologickém oddělení Muzea východních Čech v Hradci Králové. Za katastrofální se dá označit účast členů na poznávacích a dalších akcích pobočky. Avizované položení kytice k hrobu F. A. Hebera v Náchodě 25. 8. v souvislosti se 160. výročím jeho úmrtí se zúčastnil pouze předseda J. Slavík. Další klubovou akci byl jarní výjezd 30. května směřovaný na zámek v Litomyšli, kde byly navštíveny sklepy, část podzemních chodeb a expozice klavírů, a na hrad Svojanov. Akce se zúčastnili pouze 3 členové a 3 hosté. O mnoho lépe nedopadl ani podzimní výjezd 10. září na zříceniny hradů Nowy Dwór a Rogowiec ve Slezsku, kterého se zúčastnili 3 členové, 1 host a 3 děti. Omluvou pro ostatní nemůže být ani značně nepříznivé počasí na obou akcích. Z ostatních činností je třeba zmínit tradiční účast zástupců pobočky na odborných konferencích (Dějiny staveb 2009,

Svorník, konference archeologů středověku). J. Čížek a J. Slavík se zapojili do snah Společnosti ochránců památek východních Čech o záchranu a zpřístupnění hradu Frymburk přednáškami při Dni otevřených dveří 19. září. V další sezóně bude třeba se zamyslet nad pořádáním akcí pobočky včetně poznávacích výjezdů, jejichž tradici udržují jen někteří členové výboru se svými rodinnými příslušníky.

Zpráva o hospodaření v r. 2009: Zůstatek: 4131,50 Kč. Příjmy: 2160 Kč (čl. příspěvky a předplatné Hlázky). Výdaje: 2657 Kč (desátek, předplatné Hlázky, poštovné, obálky). Zůstatek: 3634,50 Kč. V průběhu roku nebyla provedena revize pokladny a bude tedy nutno revidovat hospodaření za roky 2006 – 2009.

J. Čížek – J. Černý – J. Slavík

Pobočka Praha

KAS Pobočka Praha, PhDr. Jiří Úlovec, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice,

e-mail: julovec@mvr.cz, houskovad@seznam.cz.

Zpráva o činnosti v r. 2009: Pražská pobočka KASu prošla loňským rokem v tradičním zaběhnutém rytmu. Pravidelné schůzky se s výjimkou prázdninového údobí konaly vždy třetí středu v měsíci v budově Národního archivu na Hradčanech. Jejich krátký úvod byl věnován většinou organizačním otázkám spojeným zejména s klubovými zájezdy a následovaly pak přednášky s hradozpytnou nebo historicky či architektonicky zajímavou tematikou. Dnes už poněkud archaické promítání diapozitivů bylo loni inovováno pořízením projektoru, takže i naše pobočka už přešla do digitálního věku, kdy bez počítače už prostě nelze žít. Schůzky loňského roku nabývaly celkem osm témat. Nejagilnější byl opět předseda pobočky RNDr. Martin Holý, který tentokrát přednesl tři přednášky. Lednové pojednání zasvětil hradům a panským sídlům Chebska, dubnové hradu Rabí a oblasti jihozápadních Čech a loňský program zakončil v prosinci seznámením s mimořádně zajímavým hradem v Querfurtu s jeho neuvěřitelně pokročilým opevněním z poloviny 15. století vývojem předstihujícím snad i soudobou Itálii. V únoru nás seznámili pp. Petr Nosek a Petr Šafránek s první částí přehledu hradní produkce spolkové země Hesenska a v říjnu uvedli druhý díl popisu hradů ve švýcarském kantonu Vaud. Na květnové přednášce nám Pavel Komárek předvedl podrobnou fotodokumentaci čerstvých Durdíkových výkopů z Vrškamýku, seznámil nás zevrubně s freskami kostela sv. Mikuláše ze 14. století ve Starém Svojanově a dominikánským klášteřem v Českých Budějovicích. V červnu pojednali Daniela Houšková a Tomáš Tomiček o prvních výsledcích svých s tradiční hlubokou pečlivostí prováděných výzkumů stavebního vývoje hradu Pecka a předvedli část svého bohatého, snad dokonce úplného souboru historických fotografií a vyobrazení hradu. V září zaujal PhDr. Jiří Úlovec šířící záběry své probíhající soupisové práce slovenských zámků, kaštilů a kúrií, která by se ve své konečné podobě měla dočkat i knižního vydání.

Květnový autobusový výlet na východní Slovensko v délce 5 dnů a 2 nočních přejezdů se konal ve dnech 5. – 11. 5. 2009. Nocleh byl zajištěn u obce Kaluža v chatkách autocampu Rybárik na severní pláži Zemplínské Šíravy. První ráno si účastníci prohlédli rozsáhlou zříceninu královského strážního hradu Zborov z doby po r. 1317, poté shlédli Bardejovské Kúpele se skanzemem lidových staveb a lázněmi s převážně neobarokní a secesní architekturou. Následovalo na seznamu UNESCO zapsané město Bardejov s významným dochovaným městským opevněním budovaným od poloviny 14. do konce 16. století a s hlavním kostelem sv. Egidia s unikátně dochovaným nádherným gotickým zařízením dokonale ilustrujícím představu, jak vypadají gotické kostely v oblastech, kam nedošli husité. Po prohlídce dřevěných kostelů sv. Františka z Assisi v Hervartově z poloviny 16. století a sv. Lukáše v Tročanech z 18. století obstarala závěr dne obhlídka původně opevněného pozdně renesančního zámku v Hanušovicích nad Topľou. Na programu druhého dne byly rozsáhlé zříceniny hradů Brekova z konce 13. století, o něco staršího Jasenova a královského strážního hradu Čičava. Následovala návštěva honosné barokní zámecké rezidence na místě vodního hradu v Humenném a den uzavřel výstup ke zbytkům hrádku Medzianky (Tubul). Úvod třetího obstaral výstup na rozlehlou zříceninu hradu Vinné z 3. čtvrtiny 13. století v poloze dominující širému kraji a obhlídka bohužel uzavřeného zámku s muzeem v Michalovicích

v sousedství odkrytých základů předrománské rotundy snad z 10. století. Následovaly skrovné zříceniny nejvýchodnějšího slovenského hradu Tibava na skále nad obcí Podhorod' i zbytky jeho snad stejnojmenného následovníka u obce Choňkovce. Program doplnily dřevěný pravoslavný kostelík sv. Vasilu Velkého v Hrabové Roztoce z poloviny 18. století a řecko-katolický sv. archanděla Michala v Inovcích z počátku 19. věku. Sobotní putování do jihovýchodního kouta státu zahájilo starobylé, dnes po komunistické devastaci obnovované premonstrátské opatství Leles s historicky cenným kostelem Povýšení sv. Kříže. Biskupská fundace z doby kolem r. 1190 s přímou filiací z Prémontré v novější historii po dlouhou dobu patřila spolu s Jasovem opatství v Louce u Znojma. Následovala menší zřícenina patrně renesančního zámku v „nehradní“ poloze v městečku Královský Chl'mec, krásný románský kostel v obci Svātuše patřící dnes reformované církvi, a širé okolí ovládající zřícenina hradu ze 13. století, později protiturecké pevnosti Velký Kamenec. Významné raně středověké župní hradiště Zemplín, dnes jen se dvěma nevýraznými kostelíky, zaujalo impozantním zachovalým obvodovým valem dodnes přeřatým hlubokou archeologickou sondou, kterou dosud nestačil současný slovenský podpredseda vlády za Smer po sobě zaházet. Poté následovala obec Streda nad Bodrogom s obhlídkou kostela Panny Marie Karmelské se vzácným románským portálem a novějším zámkem na místě hradu. Překvapením byl kulturním životem kypící zdevastovaný, dnes oživující zámek v již zcela maďarské obci Borša, v němž se r. 1676 narodil uherský národní hrdina, vůdce posledního protihabsburského povstání František II. Rákóczi. Byli jsme v něm jako Češi – neslováci srdečně vítáni a hoštěni. Zbytek dne vyplnila prohlídka minoritního kláštera v Brehově spojená s neúspěšným pokusem o dohledání zbytků hradku kdesi v přílehlém lesnatém vrchu, návštěva zbytků hradu skrytých vegetační džunglí v obci Cejkov a masové nákupy zdejšího tokajského v obci Viničky. Závěrečný den obhlédli účastníci expedice žel jen přes plot a ohradu zříceniny vodního hradu Parič z poloviny 13. století v parku andrássyovského zámku v Trebišově – zámek sám i honosné rodové mauzoleum jim zůstaly také uzavřeny. Pak navštívili zříceniny významných hradů Slanec z doby kol r. 1270 a Turňa nad Bodvou, připomínaného sice až v půli 14. století, avšak nepochybně staršího, kdysi centra stejnojmenné župy. Celý program nakonec uzavřela prohlídka jednoho z nejkrásnějších slovenských hradů Krásné Hôrky patrně z počátku 14. století. Účastníkům výpravy patří hold za udatenství projevené v boji s u nás nevídanými převýšenými, které doprovázely výstup na téměř každý hradištní objekt. Odměnou jim pak byly nejen úžasné hrady samy, ale i daleké výhledy do krásné okolní přírody a i nádherné počasí po celou dobu, jak už se stalo chvalně známou tradicí zájezdů pražského KASu za minulá léta.

Po několikaleté pauze se expedice zúčastnil i bývalý předseda naší pobočky, živoucí legenda pražské archeologie, PhDr. Zdeněk Dragoun. Nutno konstatovat, že se odmítl podřídit novým, za jeho éry nevídaným zvyklostem našich cest, a např. na tradiční vědomostní test, kterým ověřujeme způsobilost všech účastníků zájezdu k jeho zdárnému absolvování, odpověděl, věren svému naturelu, verši, které podle našeho soudu poněkud znevažují didaktickou stránku našich cest. Posuďte sami z ukázky: Cibéba je: A) přítok řeky Ondavy u Humenného B) zemplínským nářečím cibule C) uherský ekvivalent ženského jména Barbora D) plesnivě tokajské hrozno. Odpověď: „Cibébu oslavit lze písni, bobuli vybavenou plísní, která je ovšem znalci milá, neb je to plíseň ušlechtilá. A ona sama těžko pozná, na jakém druhu sedí hrozna, nebývá jenom u tokaje, je všude, kde nám víno zraje“.

Podzimní třídní putování zavedlo jeho účastníky ve dnech 26. – 28. 9. do oblasti severně od Brna. Základnou pro hvězdicové cesty po okolí bylo rekreační zařízení Českých drah v Rovné u Doubravníku. První den navštívili účastníci zříceniny hradu Skály (Štarkov), kde zastihli i jejich současného majitele řídícího plným

proudem probíhající masivní rekonstrukci jinak sporych zbytků hradu z poloviny 14. století. Poté obhlédli dominantní raně gotický kostelík sv. Michala ve Vítochově, prošli zříceninu hradu Dalečína z půle 14. století ležícího uprostřed vsi v sousedství zámku, dále Aueršperka z 13. století nad říčkou Bystřicí, zříceniny raně gotického rozlehlého Zubštejna, o něco staršího Pyšolce nad údolím Svatky a na závěr dne shlédli zbytky hradku Kozlova. Druhého dne si prohlédli zříceniny hradů Bukova (Lísku) z 13. století, kde již milosrdná příroda poněkud zahladila následky před lety proběhlého brutálního archeologického výzkumu, zříceninu raně gotického Mitrova, dále shlédli interiér blízkého novogoticky přestavěného stejnojmenného zámku – dnes sociálního ústavu, navštívili zbytky hradku ve Skryjích a zříceniny hradu Košíkova, kde se při náhodném setkání srdečně pozdravili s našimi zlínskými kolegy. Závěrem dne obstarala mimořádná prohlídka hradu Pernštejna, kdy bylo možné po přímluvě kolegy JUDr. Varhaníka shlédnout laskavostí kastelána Mgr. Škrabala i běžným smrtelníkům jinak nepřístupná místa a prostory. Program závěrečného dne vyplnila návštěva zbytků hradu v Černvíru spojená s prohlídkou starobylého románského, snad původně hradištního kostela Nanebevzetí Panny Marie. Zaujal i blízký krytý dřevěný most přes Svatku, nejstarší na Moravě. Následoval monumentální goticko-renesanční kostel Povýšení sv. Kříže v Doubravníku vystavěný rodem Pernštejnů velkým nákladem z bílého nedvědkického mramoru na místě staršího klášterního kostela augustiniánek jako místo jejich posledního odpočinku. Výstup na zbytky klášterního opevnění na vrchu Čepička, které byly velmi důkladně, hluboce a nezahladitelně prozkoumány archeologicky, a strmý výstup na překvapivě rozlehlé zříceniny hradu Loučka (Střemchov) předcházely vlastní prohlídce kláštera cisterciáků Porta Coelli založeného r. 1233 královnou Konstancí v Předklášteří u Tišnova a proslulého známým portálem. Zbytek dne zaplnily zbytky hradku v Újezdě, zříceniny hradu Víckova z 13. století a zbytky záhadného, snad nedostavěného hradku ve Žďárci.

Dojmy z této cesty vyústily v rozsáhlejší báseň výše uvedené Zdeňka Dragouna, za spoluautorství kolegy Vítězslava: PODZIMNÍ ZÁJEZD KASu 2009. Vzhledem k nedostatku místa bude publikována na webových stránkách klubu.

Autobus Mercedes se podařilo při obou expedicích naplnit spokojenými účastníky. Tradiční veliký dík za dokonalou přípravu zájezdů opět patří RNDr. Martinu Holému.

Zpráva o hospodaření v r. 2009: Zůstatek: 27 497 Kč. Příjmy: 185 930 Kč. Výdaje: 206 496 Kč. Zůstatek: 6931 Kč.

P. Valenta

Další informace od poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela. Kontakty na ostatní pobočky:

Pobočka Brno

Kontaktní adresa: Ing. Pavel Švehla, Ondráčkova 3, 628 00 Brno-Líšeň, e-mail: svehla.pavel@volny.cz.; Mgr. Josef Jan Kovář, Renneská třída 416/39, 639 00 Brno-Štýřice.

Pobočka Humpolec

KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec. E-mail: frantisek.kocman@mesto-humpolec.cz, orlikhumpolec@seznam.cz. Internetové stránky pobočky: <http://www.hrad-orlik.cz/klub-a-sedlacka/>.

Pobočka Zlín

KAS pobočka Zlín, MUDr. Jiří Hoza, Česká 4760, 760 05 Zlín. Tel. 737177346. E-mail: jihoz@post.cz. Internetové stránky pobočky: <http://www.kaszlin.estranky.cz/>.

Uzávěrka dalšího čísla: 10. 09. 2010
(vyjde v první říjnové dekádě 2010)

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. červencové dekádě 2010.

Šéfredaktor Petr Rožmberský, technický redaktor ing. Petr Mikota, redaktor pro internet Petr Beránek, (www.klubaugustasedlacka.cz).

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Kopeckého sady 2, 301 56 Plzeň (rozember@kar.zcu.cz nebo pmikota@post.cz)

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění Nadačního fondu pro kulturní aktivity občanů města Plzně.

Registrováno pod značkou OK UMP 23/1991. 360 výtisků.